

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2709/2023
03.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Владица Јовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства одбране, ВП 3161 Крушевац, коју заступа Војно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3042/22 од 10.02.2023. године, у седници одржаној 03.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3042/22 од 10.02.2023. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3042/22 од 10.02.2023. године, преиначена је пресуда Основног суда у Крушевцу П1 968/21 од 13.05.2022. године, тако што је одбијен, као неоснован тужбени захтев тужиоца АА којим је тражио да се обавезе тужена да му на име увећане зараде за прековремени рад за период од 01.01.2015. године до 01.01.2018. године исплати појединачне месечне новчане износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, као и захтев тужиоца ББ којим је тражио да се обавезе тужена да му на име увећане зараде за прековремени рад за период од 01.01.2015. године до 01.01.2018. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате и обавезани су тужиоци да туженој на име трошкова поступка исплате 6.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што су предложили да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној применом члана 404. ЗПП.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. у вез члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код тужене као професионална војна лица. Тужиоци тврде да су у спорном периоду поред часова редовног радног времена, остварили и сате прековременог рада за који им тужена није исплати у целини додатак на плату, нити доносила решење о прерасподели радног времена. Извођењем доказа вештачењем утврђена је висина потраживања тужилаца, као и да се коефицијент од 20% садржан у коефицијенту плате тужилаца односи на посебне услове рада у војсци која регулише члан 83. Закона о војсци.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбене захтеве тужилаца, с обзиром да је закључио да тужиоци имају право на увећану зараду за прековремени рад за спорни период.

Другостепени суд није прихватио правно становиште првостепеног суда, због чега је преиначио првостепену пресуду и одбио, као неосноване тужбене захтеве тужилаца. Ово, имајући у виду одредбу члана 83. ст. 1. 9 2. Закона о војсци из које произлази да тужиоци немају право на увећање плате због прековременог рада, јер им је за такав рад основни коефицијент за обрачун плате увећан за 20% (прековремени рад), а према члану 98. став 1. истог закона тужиоци по правилу имају право на слободне сате (сат и по за сваки сат прековременог рада), а само изузетно под условима из члана 35. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије може им се исплатити зарада увећана за 26% вредности радног сата. Осим тога, према члану 141. и 142. Закона о Војсци Србије о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управној поступку. У првом степену одлучује старешина командне јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице установе која је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају ћутања администрације, странка може да покрене управни спор, те да стога следи да су тужиоци везано за остваривање права по основу прековременог рада били у обавези да се обрате старешини војне јединице ради признања и конкретизовања тог права – утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што тужиоци нису чинили.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда, супротно наводима ревизије, заснована је на правилној примени материјалног права.

Рад дужи од пуног радног времена предвиђен је чланом 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 116/07 ... 94/19), као елеменат посебних услова под којима професионално војно лице (офицер, подофицири професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коефицијент за обрачун плате који је за 20% до 50% већи од коефицијента утврђеног на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу 2. тог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става 1. истог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличних дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице

за оперативну способност команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета, или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана.

Одредбом члана 15. став 1. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, број 10 од 20.04.2017. године - пречишћени текст) прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова рада под којима врши службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% од основног коефицијента.

Међутим, одредбом члана 98. Закона о Војсци Србије прописано је да је професионално војно лице дужно да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писмени налог надлежног старешине (став 1), с тим што такав прековремени рад не може да траје дуже од осам сати недељно нити дуже од четири сата дневно (став 2), изузев у случајевима предвиђеним у трећем ставу тог члана. Према члану 85. став 1. наведеног закона, професионалном војном лицу увећава се плата за часове ноћног рада, рада у дане празника који су законом одређени као нерадни дани и рада дужег од пуног радног времена, осим рада дужег од пуног радног времена из члана 83. тог закона.

Одредбом члана 35. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, поред осталог, прописано је: да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протекла тромесечја у којем их је остварио (став 2); да се изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплатити додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије не припада увећање из члана 32. и 33. Правилника (ноћни рад и рад на дане празника који није радни дан) и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Према одредбама члана 141. и 142. Закон о Војсци Србије, о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управном поступку. У првом степену, о праву тог лица одлучује старешина команде јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“, странка може да покрене управни спор.

Одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је да надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату (изузев додатка за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, а који се остварује на основу радне листе), накнаду плате (изузев накнаде плате за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а која се остварује на основу радне листе), отпремнини, јубиларној награди.

С озиром на напред изнето, правилан је закључак другостепеног суда да је за остваривање права по основу прековременог рада тужилаца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права – утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова – немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности Министарства одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

У ситуацији када тужиоци нису подносили захтеве надлежном старешини за признање слободних сати на име прековременог рада или утврђење права на исплату увећане плате, нема основа за њихово потраживање, које би им било могуће досудити само по правилима о накнади штете у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који му није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине односно није извршио исплату новчаног износа таквим решењем.

Стога, на основу изложеног, Врховни суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић